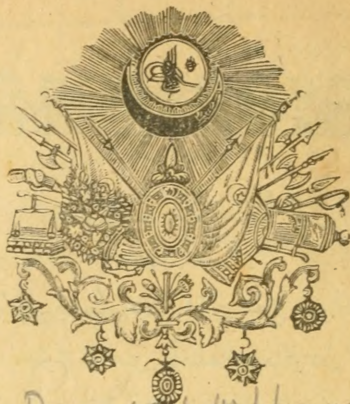

UTL AT DOWNSVIEW
D RANGE BAY SHLF POS ITEM C
39 10 30 17 03 009 6

Ziyā Paşa, ʿAbdülḥamid

Verāset-i salṭanat-ı seniye

وراثت سلطنت سنیه

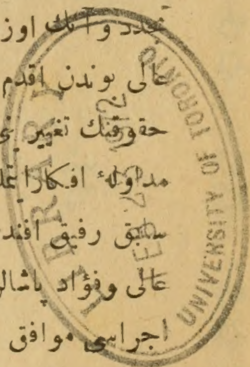
حقنده مشاهیر شعرای عثمانیه‌دن ضیا پاشا مرحومك
ایکی قطعه مکتوبی

١٣٢٦

صورت جوابنامهٔ اول

غرهٔ محرم سنه ١٢٨٥ تاریخلی جوابنامهٔ علیه‌لری واصل ید احترام اولدی مألنده برزمانلردن برو اونودلمش اولان «وراثت سلطنت سنیه» مسئله‌سی بو آرالق ینه تجدد و آنك اوزرینه برچوق حوادث تکون ایله کویا باب عالی بوندن اقدم مرکز اجرایه کتوردیکی مصر والیلکی حقوقنك تغییرینی مثال طوته‌رق اوروپا قابینه‌لریله مداولهٔ افکار ایتمك حاضرلغنده بولندیغی وحتی شیخ الاسلام سابق رفیق افندی حضرتلرینك سبب انفصالی ایچون دخی عالی وفؤاد پاشالر طرفندن اشبو تغییر وراثت خصوصنك اجراسی موافق شرعشریف اولدیغنی متضمن بر فتوی ویرلمسی طلب واصرار ومالیه ناظری شروانلی پاشا دخی وقتیله مدرسه کورمش اولدیغندن اوده بحثه قاریشه‌رق ترویج مطالبه متعلق نقول شرعیه بولنمق قابل اوله‌جغی دخی آنك جانبندن تذکار اولنمسی اوزرینه افندیٔ مشار

الیهك موافقت کوسترمامسی قضیه‌سنه مبتنی اولدیغی بین الا-
هالی شیوع بوله‌رق خلقك افکاری هیجان و خلجانه دوشمش
اولمغله شاید اول وجهله بر تشبث رسمی وقوعبوله‌جق
اولورسه آکا مقابل اوروپا دولتلری نه افکار و حرکتده
بولنه جقلری ملحوظ اوله بیله‌جکنه وذات مسئله‌نك عظمت
واهمیتنه نظراً اجراسی ممکن اولوب اولمدیغنه دائر مطالعات
ومعلومات عاجزانه‌مك اشعاری طلب واراده بیورلمشدر .
مخلصلرینك استانبولدن مفارقتم خیلی مدت اولدیغی
جهتیله اوراده جریان ایدن احواله اطرافیله اطلاع
اوله‌میه‌جغمدن بو بحثه هیچ کیرشمامك اولی ایسه‌ده
مادامکه مسئله یه تازه‌لنوب بو قدر تخدیش اذهانه
باعث اولمشدر البته بر سبب ومنشائی اولمق لازمکله‌جکی
کبی حقیقتده ایشك آغرلغی دخی منکر اولمدیغمدن
اولبابده خاطرمه کلان بعض مطالعاتك عرض وبیانی
لازمهٔ ذمت کوردم .

معلوم والالریدرکه اشبو وراثت مسئله‌سی یکی بر
شی دکلدر بوندن اون بش سنه اول دخی السنهٔ ناسده
برمدت دولاشوب صکره یاتدی مؤخراً مصر سیاحتندن
عودت شاهانه وقوعنده ینه بر آرالق سویلنوب یاتمش

ایدی اول اثنالرده بو صورت موقع اجرایه کلوب
کلەماسی ایچون بك چوق بحثلر دوران ایدوب بندەلری
عدم امکانی رأینده اصرار ایتمش وعقل وفطانتی مسلم
اولان احبابمك جملەسنی وحتی ذات سامیلرینی دخی بو
رأیده بولمش ایدم تحریرات اخیرەلرنده مسئلهٔ مذکوره
اوزرینه افکار علیەلرنده علامت تردد واضطراب حس
ایتدیکمدن بوکا تعجبله برابر دولت علیەنك ادارهٔ عمومیه‌-
سی بر وقتلردنبرو غریب شکللرده کورینوب عقلاً
غیر ممکن ظن اولنان نیجه غرائبك میدان فعله کتورلمکده
اولمسنه قیاس ایله بو مسئلەنك دخی اوکی آردی
صایلمقسزین امر اجراسنه شاید جسارت اولنیورر
مطالعەسی خدشه بخش خاطر سامیلری اولدیغنی دخی
تیقن ایله معذور طوتدم فی‌الحقیقه شو سوزك بو آرالق
دوران ایتمسی نصل افکاره حیرت ویرمز بر زمانده‌که
فرانسه وانکلتره وپروسیه وروسیه دولتلری یکدیکرینه
تسابق ایدر برغیرتله تدارکات حربیه مشغلەسنده
اولدقلرندن انجامکار اوروپاده بر محاربهٔ عمومیه قرار
ویرەجکی کوریلیور وبو لغمك فتیلی شرق مسئلەسی
یعنی دولت علیەنك ابقا واعدامی قضیەسی اولەجغی

اوله‌جغی قابلیتـه تولر آغزنده کزوب دولاشیور بر وقتده‌که کرید وقعه‌سنده اتخاذ اولنان تدابیر سقیمه‌نك اثری اوله‌رق دولت عثمانیه‌نك اولکی شان وشهرتی زائل اولوب — جان اوستنده خسته — تعبیریله یاد اولنیور .

بر اثناده‌که دولتك شاننه عارض اولان نقیصه یونان وایرانکی ضعفایه بیله مدار جرأت اولوب یونانیلرك تجاوز طمعکارانه‌لری اندیشه‌سندن ناشی حدود بوینده بوقدر عسکر اقامه‌سنه مجبوریت کورنیور وایرانیلرك بغداد اوزرنده اولان نیات حریصانه‌لرینه مانع ترویج اولان نامق پاشانی مجرد اورادن قالدرمق مقصدیله میدانه چیقار دقلری سفسطه‌لر برقوجه پولتیقه مسئله‌سی شکلنه کیروب عراقده دخی برعربده ظهورندن تحاشی ایدیلیور ایشته احوال خارجیه بویله بر آرالقده‌که کرید اشقیای یونانیه‌سی خلاف اجرا آت وتأمینات جناب صدارتپناهی حالا سلاح بدست شقاوت اوله‌رق قتل نفوس وغصب اموال واملاك ایدرلر .

برصره‌ده‌که مملکتین ومصر اعلان استقلال ایله دولت علیه‌نك نظارت حکمیه‌سندن چیقمق تدبیریله

اولوب اولدیغنه انتقال ایدیجه عدم امکانی عقلاً ونقلاً وشرعاً ثابتدر .

عقلاً ثابتدر زیرا برنجی مرتبه‌ده بونجه ملیون نفوسك التی یوز سنه‌دنبری مألوف اولدیغی بر قاعده‌نك بر سبب مجبر ضمننده اولیه‌رق تغییرنده قالقشلمسی چوق قاریشقلقلره سبب اولور .

ایکنجیسی خاندان سلطنت آره‌سنده شمدی‌یه قدر امثالی کورلمدك تشویشات دوشوب حقوق دعواسی میدانه چیقار اهالی‌که ذاتاً ادارهٔ حاضره‌دن ناخشنوددر مظلومك طرفداری اولوب بین الاسلام تفرقه دوشر ونیجه قانلر دوکلمکه باعث اولور دولت ایسه خارجاً وداخلاً بوقدر مخاطرات ایچنده بوغلمش ایکن — جناب حق اوکونی کوسترمسون — برده بوبلیه‌یه اوغرایوب ده ممالك اسلامیه تشتت دوشه‌جك اولورسه آرتق آنك قراری سلطنت سنیه‌نك اضمحلال واندراسیله ختام بولور .

اوچنجیسی مصر والیلکی حقوق وراثتنك تغیری مقام خلافت کبری حقوقنه اصلا نسبت اولنه‌من چونکه مصرك قاعدهٔ وراثتی یکرمی یللق بر فرمان پادشاهی‌یه

مستند اولمغله آنك تأسسی اوزرینه اجتماع افکار کسب
استقرار ایتمامش ایدی برده مصرك وراثت اصولی
صحیحاً بوزلدیغی یوقسه دها بشقه رنکاره کیره جکمی
مستقبلده کوریلور زیرا اوروپانك افکار عمومیه سی بوز.
لدیغی طرفده اولدیغی حس اولنیور ایکنجی درجه ده
بوایش ایومی اولدی فنامی اولدی بر کره مطالعه اولنسه
واقعا عالی پاشانك بوندن ایکی سنه مقدم فاضل مصطفی
پاشایه نفسانیتی اولدیغندن — آنك کوکندیکی مصر
وراثتی الندن آلمق نم ایچون ایکی ساعت قدر صرف
وقت ایتمکه موقوفدر — دیمسنه وسائر اسباب معنویه یه
مبنی جنت مکان عبدالمجید خان حضرتلرینك امضاسیله
مرحوم محمد علی پاشایه ویرلمش ومداولی رسماً بتون
اوروپا دولتلرینه بیلدیرلمش اولان بر امتیاز فرمان عالیسی
کیرو آلندی دیکری ویرلدی آنجق بو حرکت عالمه اعلان
ایتدیکه دولت علیه هر نه زمان ایسترسه مصر وراثتی
تغییر ایده بیله جکدر یعنی یارین ذات حضرت شاهانه
مصر والیسنه کوجنسه ایکی سنه اول ویردیکی فرمانك
خلافنده دیکرینی ویرمکه مقتدردر حالبوکه ایکن مشارالیه
فاضل پاشا وحلیم پاشا حقوق ارثیه لرندن فارغ اولورلرمی.

غربی شوراسیدرکه مصر والیسی اسماعیل پاشا
شو دقیقه‌یی ادراك ایده‌میه‌رك اوغلی، حصر ولایت
ایدیورم ظنیله خاندانك هدم حقوقنی تسهیل ایده‌جك
اسبابی شوقدر بهالی آلدی .

دردنجیسی شمدیلك بومطالعه‌لردن دخی صرف نظرله
مصر وراثتی صحیحاً تغیر ایتمشدر دیه‌لم بر کره مقام خلافت
کبری ایله مصر والیلکی آره‌سنده‌کی فرقی دوشونملی
سلطان سلیم خان اول عصرینه کلنجه‌یه قدر دولت
عثمانیه امارت امویه اعتبارنده بر حکومت اسلامیه ایدی
وقتا که مشار الیهك همتیله امانات مقدسه‌نك محافظه‌سی
وحرمین محترمین خدمت مفتخره‌سی اول خاندان ذیشانه
کچدی اول زمانه دك متفرق بولنان قوای اسلامیه نقطهٔ
واحده‌ده اجتماع ایتمکله مقام سلطنت رنك مقدسیت
آلدی بوسببدندرکه ذات حضرت پادشاهی امورجسمانیه
وروحانیه‌ده مرجع اسلامدر وولی عهد سلطنت مراد
افندی حضرتلری وکرك سائر برادر مکرملری ایله
یوسف عزالدین افندی حضرتلری وبرادر کبهرلری
انظار ملتده قدر وحیثیتجه یکدیکرندن فرق اولنمیه‌رق
جمله‌سنده بالقوه پادشاهلق خاصه‌سی بولندیغی حالده‌بالذات

جالس تخت سلطنت اولان عبدالعزیز خان حضرتلرینك مقدسیت مخصوصه‌لرینه نسبت اولنمقلرنده جماعه‌سی افراد تبعه عدادنده صایيلورلر .

والحاصل مقام خلافت بر مقام عالی العالدرکه بر یوزنده بولنان جمیع اقوام اسلامیه‌نك رابطهٔ روحانیه‌سی اورایه باغلیدر آرتق اومقـامه مخصوص اولان حقوقك نه جهتنه طوقنیله‌جق اولورســه بتون امت اسلامیه‌نك دعواجی اوله‌جغنده شبهه اولنورمی .

بشنجیسی اکر باب عالی اوروپا قابینه‌تولریله بو بحثـه کیریشـوب آنلرك رأی ورضالرینی آلمق ایسترسه امتناع حصولنه بر دلیل دخی بو اولور واقعـا دیپلوماتلق یعنی امور دولتجه اوسته‌لق هرمسئله‌ده انسان مناسب قوللانه‌رق ایشنی بجرمك معناسنه ایسه‌ده مسائل اسلامیه‌ده کلیاً حالك خلافنه یالان سویلك وصکره یالان میدانه چیقدقده اوتانمیوب دیکر بریالانله اولکینی تأویله چالشمق استعدادنجه اوروپا دیپلوماتلری بزم دولتك وکلاسی رادەسنه یتشمەمش کلرندن شمدی‌یه قدر قوللانیله‌کلان دیپلوماتلق بومسئله‌ده دخی استعمال اولنه‌رق مثلا وکلای حاضره هرخصوصده اوروپانك قواعد مدنیه‌سنه تطبیق وتقلیده همت ایلدکلری

کبی وراثت خصوصنده دخی اوروپا دولتلرنده جاری
اولان اولاده انحصار اصولنه رعایت ایدیله‌جکنی وبو
سببله اسکی عصرلرده وقوعه کلمش اولان باربارلقلرك
بالکلیه دفع وازاله‌سنه موفق اوله‌جقلرینی وبوندن جمله
اهالی خشنود بوله‌جغنی ایراد ایله ترویج مقصده باشلا-
دقلرنده — چونکه فتوی آکلادیشه کوره ویریله‌جکندن
ویاخود منفعتلری دولت علیه‌نك قاریشقلغنده بولندیغندن —
اوروپا دولتلرینك بر طاقمی بیطرف طورمق ایسترلر
لکن بر طاقمی که منفعتلری دولت علیه‌نك بقاسنه معلقدر
وبزم وکلانك دیپلوماتلقلرندن طولایی شمدی‌یه قدر نیجه
مسئله‌لرده آلدانه‌رق صوکنده پشیمان اولمشلردر بونلر
بر طرفدن شرقك احوال عمومیه‌سنه یعنی دولت علیه‌نك
اوتوز ییلدن برو خط همایونلر وفرمان عالیلر وتشکیلات
ونظامات وتبدیلات ایله وعد ایتدیکی اصلاحاتك ثمرهٔ
فعلیه‌سی شو میدانده اولان حال خطرناکده قرار
قیلمش اولمسنه مقابل روسیه دولتنك حصول نیات مقر-
ره‌سی هر یوزدن تسهیل ایلرولمش اولدیغنه وبر یاندن
دخی اوروپانك افق اسایشنده بر نمایان اولان قره
بلوطلره دوربین احتیاط ایله باقه‌رق هرنه وجهله اولو-

رسه اولسون بو آرالق شرقجه بر قاریشقلق چیقماسی جهتنی خیراو کوره‌جکلرندن وبومسئله ایسه مجلس والانك نامنی دکشدیره‌رك دیوان احکام عدلیه ویاخود شورای دولت دیمك ووکلا حضراتنك صرافلق وطبیبلك ویا دالقاووقلو خدمتلرنده امکی کچمش برقاچ خرستیانك رتبه‌سنی ترفیع وصنف و کلایه الحاقی ایله ایشته مساواتی اجرا ایتدك دیمك وفرانسه سفیری موسیو بوره‌نك تطبیبی ایچون مکتب سلطانی یاپمق کبی اویوبجاقلره نسبت قبول ایتمیوب ضمننده مندرج اولان محذوری ادنی ملاحظه ایله معلوم اوله‌جغندن او صولره ینشمیه‌جقلری درکاردر .

آلتنجیسی هر ایشك یوزندن وآرقه‌سندن نظر دقتله باقلدیغی حالده شبهه کوشه‌سی قالمیه‌جغندن بو محذوره قارشو بر کره‌ده شو صورتك امکان جهتنی فرض ایله او تقدیرجه کوریله‌جك محسناته نظر ایده‌لم اکر اصول وراثت صلبی اولاده منحصر اولورسه خاندانك سائر ارکانی ادعایه تصدی ایده‌میوب بو یوزدن اعصار سابقه‌ده وجوده کلان فنالقلر تکرر ایتمز دینورسه بولندیغمز عصر وافکار من کل الوجوه دکشمش اولدیغندن اصلا

بو ملاحظه وارد دکلدر .

زیرا عصرمزده ممکن میدرکه بر پادشاه نفسنه امنیت ویا اولادینه حصر سلطنت ایچون اون سکز برادر وبرادر زاده سنی بوغدیروب تلف ایتسون نته کیم بیك تاریخندن بیك یوز سنه سنه کلنجه یه قدر چند دفعه وقوعبولدی بو زمانده قابلیدرکه بر شهزاده اناطولینك بر ایالتنه چکیلوب مرکز سلطنته قارشو عصیان باراغی قالدیرسون نته کیم سکز یوز تاریخندن طقوز یوز یکرمی سنه سنه قدر بالدفعات ظهوره کلدی اکر اوروپا دولتلرینه تقلید پولتیقه سنه مبنی ایسه هرشیده مقلد اولمق مجبوریتی بزه نه دن کلیور بز انسان وبر ملت مخصوصه دکلمی یز هر ملتك کندینه مخصوص بعض شعار وعاداتی اولمق قواعد طبیعیه دن دکلیدر .

برده اوروپالیلر بزم شو بزی بوبزی تقلیدایده جکسکز دیو بزی اجبار ایدیورلرمی آنلرك بزدن آرادقلری شی ایچمزده کی فنالقلری ازاله و عصرك الجا ایلدیکی اصول ترقی ومدنیتی التزام ایله حین حاجتده روسیه نك حرکت تجاوزیه سنه مقاومت ایده بیله جك برحالده بولنمقدر شو ارزویه وراثت قضیه سنك نه دخلی واردر معهذا اوروپا

ليلرده برچوق عادتلر واردركه كندولرى بيله محذورينى
معترف اولدقلرندن تدريجله دفعنه چاليشيورلر اكن يكديـ
يكرينك عادات ونظامات مليه سنه تقليده اوغراشيورلر
تسليم ايدهلم كه اوروپايه خوش كورنمك ايچون تقليد يولنه
كيدلسون آنارده بولنان برچوق اصول حسنه‌يى براقوبده
نيچه محاذيرى بديهى اولان مسئله‌دن باشلامه‌نك معناسى ندر
عجبا اوروپا دولتلرنده اصول وراثت اولاده منحصر
اولمغله خاندان آرەسنده هيچ قان دوكلمه مشمى وصبيلرك
وعورتلرك تخت حكومته كچورلمسيله زمام امور وصى و
وصيه‌لر النه كچه‌رك آز فنالقلرمى ظهوره كلدى بونلرك
تفصيلاتنى ايسترسه‌كز روسيه وآلمانيا وفرانسه واسپانيه
تاريخلرينه مراجعت بيوريكز بز بنه صدده كله‌لم

اكر فرض محال اوله‌رق بوصورتى ترويج ايدنلرك
مقصدى بونكله يوسف عز الدين افندى حضرتلرينه
خدمت واول خدمتى كندى حقلرنده توجه جناب پادشاـ
هينك دوامنه وسيله وآلت ايتمك ايسه حسابك ايكيسى دخى
ياكلشدر زيرا افندئ مشاراليه حضرتلرينى عنفوان طفوـ
ليتلرنده خاندان سلطنت اركاننك وبلكه بتون علماوعقلاى
ملتك مظهر انكسار قلوبى ايتمك كنديلرينه خدمت دكل

بلکه عین اهانتدر ذات حضرت ملوکانه‌نك ایسه بو مسئله‌ده عصمت و برائت ذمتی محل اشتباه اولمدیغندن باعث توجه و ممنونیتلری اوله‌مز اما اصل مقصد بودخی اولمیوبده قدرتلرینی ضمناً کوستره‌رك پادشاهك کوزینی طولدیرمق وبوزمین ایله مسندلرنده دوام ایتمکه برنوع جبر معنوی اولمق ایچون‌ده بو مطالعه‌دخی طوغرودکلدر چونکه برایکی شخصك اقبالنی محافظه ایچون سلطنت و ملت بویله بر تهلکه‌یی اختیاره مجبور دکلدر و ذات شاهانه نه یادیکم پادشاه ایسه اویله کورلنیلره پابوج براقز بوکون وقتك طارلغی جهتیله بوقدر یازه بیلدم بقیهٔ مطالعات بالضروره کله‌جك هفته‌یه قالدی .

فی ١٣ محرم سنه ١٢٨٥ ضیا

صورت جوابنامهٔ ثانی

تحویل وراثت سلطنت حقنده بقیهٔ مطالعاتمك بو هفته پوسته‌سیله عرض و بیانی ایچون سبقت ایدن وعد

کترانه‌مك ایفسـنه مثابرت ایدرم کچنکی عریضه‌مده بو مسـئله‌نك امتناع وقوعنه متعلق تخطر ایتدیکم محاذیر عقلیه‌نك برمقدارینی یازمشدم شمدی صدد نقلاً وشرعاً دخی عدم امکانی بحثنه نقل ایدر .

نقلاً امکانسزلغه کلدیکمزده اولا، ذات حضرت ملوکانه‌نك بویله برتصور غیرمعقولده بولنمیه‌جغنه سزی تأمین ایدرم چونکه اثنای جلوس همایونده برسنه‌یه قریب خدمت مخصوصهٔ شاهانه‌ده بولنمق شرفنه نائل ایدم هیچ برکون افکارشاهانه‌ده شویله برارزو ومیلان حس ایتمدکدن ماعدا بالعکس برادر جنت مقرلری عبد المجیدخان حضرتلرینك بوزمان بومسئله اوزرینه اغفـال اولندیغنی بالدفعات مقام تعییبده ایراد بیوررلر ایدی ازجمله برکون اثنای کلامده (بزم برادر مرحومك احوال غریبه‌سندن بری دخی ولی عهدلك اصولنك تغییری ایچون کندینه القا اولنان تشویقاته قولاق ویرمسیدر دنیادن کیمك اول وکیمك صکره کیده‌جکی بیلنمز جناب منت الملکك احسان بیوردیغی نعمته شکرایله تقدیرازلی‌یه رضا ویره‌جکی یرده بوشنا واوهام ایله اوغرا . شه‌رق هم وقتی راحتمز کچدی و همده خاندان سـلطنت آره‌سنه امنیتسزلك کیروب سبب حضور ایتدی) بیوردیلر

بو کلام حکمت التیامك قائلی اولان ذات حضرت پادشاهی نه سبب واحتیاجه مبنی طریق عدل وحقانیتی ترك ایله‌کند. بنك بحق تعییب ایتدیکی برتصوره تابع اولسون و بزده ذات همایون ملوکانه برادر زاده‌لرینی هرمعامله‌ده کندی صلبی اولادندن فرق بیورمدیغی آثار علنیه‌سیله مدللدر.

ینه برکون دهان کرامت بیان شاهانه‌لرندن ایشتدم‌که (برادر مرحومك قصقانچ مشربی اولدیغندن بنی استرقاب ایدردی بوجهتله کندینك وهمنی تحریك ایتمامك ایچون کزمك یورمك خصوصنده بیله غایت احتیاط ایدردم حتی کندی اولادی دخی بعض مرتبه احتیاطه رعایت مجبوریتنده ایدیلر شمدی کور یورسکزکه بنم جلوسمدن صکره آنلره نه درجه سربستانه ویرلدی ظن ایدرم‌که پدرلرینك آجیسنی تیز وقتده اونودوب بنی پدر اتخاذ ایدرلر) بیوردیلر وفی الحقیقه جمله معاملاتده شهزادکان ذیشان حضراتی ایله نجل جلیل مکرملرینی قطعا تفریق بیورمزلر ایدی ازان جمله ذات همایونلری اریکه برای سلطنت اولمزدن مقدم کهواره زیب وجود اولان یوسف افندی حضرتلرینك ولادتی برادر جنت مقرلرندن مکتوم طوتیله‌رق بعد الجلوس اعلان بیورلمش ایدی مراد افندی حضرتلرینك

بحل برگزیده‌لری ایچون بو احتیاطه حاجت براغلمیه‌رق بالذات حضور شاهانه‌لرینه جلب ایله مظهر التفات سنیه بیوردیلر .

ثانیا ، برادره انتقال سلطنت‌ده خاطره گله بیله‌جك محاذیر عقلیه اوچ یوز اللی سنه‌دنبری زائل اولوب تکراری گورلمامشدر واقعا فاتح سلطان محمد خان وسلطان بایزید خان حضراتنك آخرته انتقاللری عقبینده اولادلری آره‌سنده چوق عربده‌لر ظهوره گلدی ونیجه قانلر دوکلدی بونك ایکی سببی وار ایدی .

برنجیسی ، اول زمانك اصولنجه شهزادگان مقر سلطنتده اوطورمیوب مغنیسا آماسیه طربزون گبی ایالات والیلکی ایله طشره‌لرده بولنه‌رق هر برینك حکم ایتدیکی ایالات مالکانه‌سی منزلنده اولمغله کندینه مخصوص عسکری ومهمات حربیه‌سی وطرفدارانی بولنور وهر نه وقت مقام خلافت محلول قالورسه شهزادگانك هر بری قدرت مالیه وعسکریه‌سنه گوگنه‌رك قاعدةً وارث اوله‌جق برادرینك علیهنه قیام ایده بیلوردی لکن سلطان سلیم خان اول خلافت امتیازینی ضمیمهٔ سلطنت ایتمکله مقام پادشاهی کسب مقدسیت ایتدیککندن اکثر شهزادگانك طشره .

لرده بولنمسی اصولی آندن صکره بنه دوام ایتمش اولیدی بنه اولکی بولده غوائل میدانه کلمزدی چونکه مقامك عظمتی بوعزیمتده بولنه‌جق شهزاده‌یی ترهیبه کافی اوله‌مز ایسه بیله طرفدارانه باعث جرأت اولمزدی حالبوکه اول اصول مؤخراً بتون بتون ترك اولنه‌رق هیچ بر محذوره محل قالمدی ایکنجیسی ، اولتاریخلرده سلطنت سنیهٔ عثمانیه شمدیکی کبی یرلشمامش ایدی استانبول یکی فتح اولنمش وامرای اکراد وقره قوجه‌لر وعاصی غزالی کبی دره‌بکلرندن هنوز اناطولی قطعه‌سی تمیزلنمامش واوزون حسن وشاه‌اسماعیل وچراکسهٔ مصریه طرفدارانك مفسدتلری ایله درون وبیرون ممالك هرج ومرج حالنده بولنمش اولدیغندن افکار عمومیه سلطنت عثمانیه‌نك حالاً تقررنده مترددایدی بوجهتله شهزادکاندن قنغیسی مقام سلطنت‌علیه‌نه بایراق قالدرسه جوارنده بر چوق معاونلر بولوردی شمدی ایسه‌قوائم سلطنت اویله‌تقرر ایتمشدرکه‌ادارهٔ حاضره برحسن حاله کیره‌جك اولسه‌الی ماشاالله دوام ایده‌جکنده برفردك شبهه‌سی یوقدر .

ثالثاً : دولت علیهٔ عثمانیه‌نك حین‌تأسسندن بری مرعی‌العمل برقاعده درکه خاندان سلطنته‌عائداولان املاك

واشیا بین الورثه تقسیم اولنمز ایچلرندن اکبر وارشد اولان
تخت حکومته جلوس ایدوب افراد خاندانك پدری و
وصیسی اعتبار اولنور واملاك منقوله‌یی کیف مایشاء
تصرف ایدر وقعا بونلرك ایچنده بدلی بیت المالدن ویرلمش
ویا بیت الماله عائد بولنمش املاك دخی بولنه‌رق بونلر شرعاً
ذاته عائد اولمه‌مز ایسه‌ده اموال غزواتدن وهدایای ملوك
ومخصصات معینهٔ شاهانه‌دن تراکم وتصرفله ایدینلمش
اولان اشیای قیمتدار مالك یمین عد اولنوب قسمته داخل
اولنور بناءعلیه خاقان فردوس آشیان سلطان محمود خان
حضرتلرینك حین انتقالنده اندرون وسرای همایون
خزینه‌لرنده بولنان ذی قیمت اشیا ومجوهرات وسائر املاك
طبقیله عبدالمجید خان حضرتلرینك ید تصرفنه کچوب
عبدالعزیز خان حضرتلری دخی خاقان مشارالیهك صلبی
اوغلی ایکن برشیئه مالك اولمدی ونیجه‌زمانلر برادر جنت
مقرلرینك تخصیص ایلدیکی جزئی برمعاشله قناعت ییوردیلر
کذلك مشارالیهك وفاتیله عبدالعزیز خان حضرتلری بالارث
والاستحقاق تخت خلافته جلوس ییوردقلرندن بری مرحوم
مشارالیهك اولادی املاکدن بر نسنه‌یه مالك اولمیوب
یالکز تخصیص ییوریلان معاشله تعیش ایدرلر فی الحقیقه

بو اصولك وضع وجريانی بر قاعدهٔ شرعيه يه مستند دكل ايسه ده موافق مصلحت وعين حكمت واصابت اولديغی ظاهردر زيرا اول امرده شهزادكان مشار اليهم اريكه زيب خلافت اولان عم محترملرينك سايهٔ لطف وعاطفتنده هيچ برشی ايچون ضرورت چكميه جكلرندن ناشی فضله املاكك كنديلرينه لزومی اولهمز ايكنجی درجه ده هر برنده بالقوه موجود اولان حقوق سلطنت امتيازی كنديلری ايچون هر درلو املاكدن قيمتليدر اكر اركان خاندان بوامتيازه نائل اولميوبده اولاده انحصار قاعده سی جاری اولايدی ممالك عثمانيه شمدی يه قدر خاندان سلطنت افرادينه بالوراثه انتقال ايده ايده ايالات شهزادكان وسلاطين عظامك واولاد واحفادلرينك مالكانه سی اولمق لازمكلور وبويوزدن هيئت ملك چوقدن متفرق وپريشان اولوردی بو وجهله املاك موروثه نك ورثه يه تقسيم اولنميه رق وورثه نك اتفاق ورضاسيله اكبر وارشد خاندان وصی اعتبار ايديله رك آنك يد تصرفنه ويرلمسی اكثريا وقوعه كلور از جمله بنده لرينك بيوك پدرم وفات ايتدكده پدرم اكبر اولاد اولمغله املاك مخلفه بين الورثه تقسيم اولنمامش وآنك وفاتنده دخی مخلصلری اكبر بولنديغمدن كذلك تفريق مخلفات ايدلمامشدر

آنجق برادر و همشیره‌لرك بكا ترك ایتدكاری بو امتیازا كبریت اصولنه رعایتله امانتم دوام و تحقق ایتدیكی مدتده جاری اولوب شمدی بدرمدن قالان املاكی منحصراً كندی اولادمه ترك ایتمك داعیه‌سنده قالمشم آنلر دخی املاك منتقله‌دن حصهٔ ارثیه‌لرینی تفریق ادعاسنه بحق تشبث ایدرلر اول زمان خاندانمز پریشان اولور سلطنت عثمانیه حقوق وراثتك تغییری شرعاً دخی جائز و قابل دكلدر چونكه مصالح انامه تعلق ایدن كافهٔ امورده شرع شریفك فتوای رضاسی منفعت عمومیه‌یی تضمن ایدن جهتدن اصلا آیرلمز شرع مبین احمدی هیچ بر تأویل و وسیله ایله بو اساسی براقه‌میه‌جغندن خلافتك اولاده انحصارنده‌كی مضرت عمومیه ایله اكبر و ارشد خاندانه انتقالنده‌كی فوائد و محسنات میدانده اولدیغجه شق ثانی‌نك اختیاری امر طبیعیدر و بو سببه مبنیدركه، حضرت رسول اكرم صلی الله علیه و سلم تعیین خلافت بیورمدی چهاریار كزین حضراتی دخی اثر نبوی‌یه اقتدا ایلدیلر و هر برینك انتقالنده نصب اولنان خلیفه‌اهل حل و عقدك اجماع و انتخابیله اختیار اولندی و بو اساسه مستنددركه. امویه و عباسیه و بنی‌بویه و بنی‌ایوب و سلجوقیه كبی دولت اسلامیه‌لرك هیچ برنده اولاده انحصار وراثت

قاعده‌سی کورلدی بونلردن آکلاشیلورکه دولت عثمانیه‌یی تأسیس ایدن ملوك عظام حضراتی هر حرکتلرینی شرع شریفه تطبیق ایلدکلری کبی اشبو وراثت سلطنت خصوصنده دخی اثر نبوی واجماع سلف صالحینه تمامیله انقیاد وموافقت ایتمشلردر واتی یوزسنه‌دنبرو بوقاعدهٔ مشروعه‌نك مصلحت عامه‌جه خیر ومنفعتی کورلمه‌رك استمرارنده اتفاق واجماع امت حاصل اولمشدر شمدی بونك خلافنه فتوی ویرمکه کیم جرأت ایده‌بیلور فرض ایدهلم که برشخص مداهن دولت دنیا ایچون بعض تأویلات ایدرك بوجسارتی ایتسون آنك فتواسی عندی امت عندنده مقبول ومعتبر اولمز فقط کندیسی بویله بر فعل نامشروع ایله بیضهٔ بیضای اسلامیه‌یه اهانت داعیه‌سنده بولنمش اوله‌جغندن قیامته‌دك لعنتله یاد اولندیغی یانه‌ کار قالور .

شیخ الاسلام لاحق حسن افندینك ذات وزمانی بیلمدیکمدن حقنده سوء ظن ایتمك ایستمم آنجق طریق علمیه رجالندن بر کیمسه‌یه تصادف ایتدم‌که آنك ثنامسنده بولنسون بالعکس علوم فقهیه‌ده راجل وفنون مداهنه ومداراده استاد کامل ابن الجانب دولت دنیایه حریص وطالب بر ذات اولدیغنی چوق دفعه ایشتدیکمدن رفیق

افندی کبی بر فاضل عفت سمانك یرینه کلدیکنی طویدیغمده متأسف اولمش ایدم مع مافیه مشارالیه بوقدر زمانلردر شرف مقارنت وخدمت جناب ملوکانه‌ده بولنه‌رق سلطنت سنیه‌نك حال حاضرینی طیش یوزندن اولسون کورمش اولدیغنده شبهه ایدیله‌میه‌جکندن هر نه‌قدر مداهن وحریص جاه اولسه دخی بنای اسلامك تملنه بالطه اورمغه جرأت ایده‌جك قدر فرومایه اولمسی تصورك خارجنده‌در نه دیمك بو آدم مسلمان دکلمی دولت عثمانیه‌نك اکثرینی یدیی هیچ تاریخ مطالعه ایتمدیمی دولتك بولندیغی تهلکه‌لری کورمیورمی کورمیورسه ایشتمیورمی تاکه بویله بر زمانده شویله بر اهانته قصد ایتسون خیر بر کیمسه نه قدر دنیپرست اولورسه اولسون ولی نعمتنه بیله‌رك خیانت ایده‌مز وفرضا او درجه بر دنائتی‌ده اختیار ایدر دینلسه مادامکه عقلی وکندی منفعتنی ادراك ایده‌جك قدر تمییزی واردر کندیسنی دنیا وآخرتده رزیل ورسوا ایده‌جك بر تهلکه‌یه آتمز مکرکه مجنون وسراسیمه اوله یاوکالای دولت مجنون وخائنمیدرلرکه ایکیسنده برده بو ایشی قورجالیوب طورسونلر دینورسه آنلرك غرضلری بشقه‌در مرحوم عارف حکمت بك کچن یتمش سنه‌سنده مقام مشیختدن انفصال ایتدکده

اشبو وراثت مسئله‌سنك تغییری ایچون اول وقت ذروهٔ اقبالده بولنان رشید پاشا طرفندن وقوعبولان تكلیفه موافقت ایتمدیكی سبب اولدیغی شایع اولمش ایدی مشار الیه‌مناسبت مخصوصه‌م اولدیغندن بركون بوخصوصی محرمیانه كندیسنه آچوب صحیحاً بویله برتكلیف ایدیلوب ایدلمدیكنی صوردم جوابنده « بن رشید پاشادن خشنود دكلم لكن درایتنی اعتراف ایدرم بوذات مجنونمیدركه بویله بر خیال محاله وجود ویرسون مگر بنای سلطنتی اساسندن هدم ایتمك مراد ایلیه خیر بوسوز بتون بتون یالاندرده دیم‌فقط یا كاشی واردراسكی عصرلرده وكلای دولت پادشاهلری بو مسئله‌ایله اغفال وغرضلرینك اجراسنه آلت كبی استعمال ایدرك دراو فناالقلره سبب اولمشلر ایدی رشید پاشا دخی بكا نفساتیتندن دكل بلكه عارف افندینك مشیختده بولنمسی كندینك طریق علیه شعبه‌سنه دخی نفوذنی استلزام ایتلك مقصدی اوزرینه مثلا ذات شاهانه‌یه اشبو وراثت ایشی حصوله كلمك ایچون برفتوای شرعی‌یه استناد اولنمق اقتضا ایدیور حكمت بك ایسه صوفی مشرب وافكار عتیقه صاحبی بولندیغندن شاید تعندایدر آنك تبدیلیله یرینه‌یومشاق خویلی فلان ذات كتورلمك مناسب كبی خاطرمه كلیوردیه‌رك

استحصال مرام ایلمش اولمیدر لکن ذات مصلحتك امکانسزلغنی
بك اعلا بیلور سوزك نتیجه‌سی بو مسئله هر زمانده وکلا
ایچون بوستان قورقولغی کبی بر آلتدر که پادشاهی
اورکیدوب کندیلرینه محتاج ومجبور کوسترمك وکاه ایشلرینه
اویمیان بر رقیبی قایدرمق ایسته‌دکلرنده همان آنی اورته‌یه
قویوب کوناکون طرزلرده استعمال ایدرلر» دیمشدی آنجق
تجربه اولمدیغندن اوانلریخده بو کلامك درجهٔ حقانیتنی
ادراك ایده‌مامشدم ایشته شمدی آکلایورم‌که عالی وفؤاد
پاشالر دخی رشید پاشا مکتبندن یتشمش اولدقلرندن رفیق
افندی‌یی مشیختدن تبعید ایچون استادلرینك اون بش سنه اول
قوللاندیغی لعبه‌یی اله آلمشلردر (ع) شاکردینه تعمینه
استادینه رحمت .

کلهلم بو حوادثك شیوعی اسبابنه . اولکی عریضه‌مده
بیان ایلدیکم وجهله بر سنه‌یه یقین خدمت سنیهٔ ملوکانه‌ده
بولندیغم مدتجه وآندن صکره‌لری دخی بویله بر سوز کیمسه‌دن
ایشیدلمدی وقتاکه مصره عزیمت همایون وقوعبولدی عودت
عقبنده دفعةً بو لقردی یاپلدی ومصر والیلکی وراثتك
تحولی قضیه‌سی دخی بر آرالق انتشار بولدی حبه‌یی درلو
معنالر ایله قبه ایتمك استانبول خلقنك عادتی اولدیغندن بو

قیل وقال اوزرینه یاقشدیره‌رق غریب وعجیب حاشیه‌لر
ویردیلر مثلا کیمسی دیدی که فؤاد پاشانك ایالت صدارتندن
چکلمسی رفقاسی اولان عالی ورشدی وکامل پاشالر ایله
جمله‌سی بردن استعفا ایتمك وبوتقریب ایله یرلرینه آدم ونقده
پادشاهی عاجز براقوب مؤخرا منت واستغنا ایله مقبلاً
ومستقلاً میدانه کلك . اوزره بینلرنده ویردکلری بر قرار
متفقانه‌یه مبنی ایدی فؤاد پاشا یازدیغی استعفانامه‌ده کوکك
دیرکلرینی آلوب دولتك اطرافنی صارمش اولان مهالك
ومخاطراته فتور بخش عقول اوله‌جق برشکلده ترسیم
وکندینك بوآنه قدر تحمل ایتمسی مجرد جمال محاسن اشتمال
جناب پادشاهی‌یه اولان علاقهٔ دروننددن ناشی اولدیغنی
وپادشاهك متوجه بولندیغی یکی آدملر ایش باشنه کتوریله‌رك
برکره تجربه اولنمسنی کنایه وتلمیح ایله بسط اعتذارات ایتمشدی
عالی پاشا دخی صورتده استعفا ومعناده صدارتدن استغنا
ایله برابر خارجیه نظارتنده قالمغه روی رضا کوسترمدی
رشدی پاشا سرعسکرلکده ابقاسی ایچون وارد اولان امره
مخالفتی دأب عبودیته منافی کوروب حال تردد عرض ایلدی
کامل پاشا ایسه مهر صدارتك صاحبسز قالدیغنی لایق
کورمیه‌رك ناچار صدر اعظم اولدی والحاصل زواللی فؤاد

پاشا اعتماد ایتدیکی رفقاسندن هیچ برینی میدان اجراده کندینه همپا کورەمیەرك یالیکز قالدی ومقصد اصلی اولان استقلاله نائل اولەمدقلرندن بشقه صدارتی النذن قاچیرمش اولدی فقط بو یارەنك آجیسی ایچندن چیقەیوب مصر سیاحتنده شرف معیت همایون ایله مستسعد اولدقده تلافئ مافاته قیام واستعفا نامەسنده بسط ایتدیکی حالاتی اونودوب برخدمت فوق العاده وعد وعرضی ایله ضایع ایتدیکی توجه شاهانەنك مع زیادة جلبی صورتنه بذل اقدام ایلدی یعنی اشبو وراثت مسئلەسنی اورتەیه قویوب اجراسنی دخی تعهد ایتدی وخلقك افکار وانظارینی بومثلو تبدلاته آلشدیرمغه براعت استهلال وهمده مصر والیسنك کوستردیکی مخالصت مخصوصەیه بر جمیلهٔ عال العال اولمق ایچون اول امرده مصر وراثتنك اولاده انحصاری مدەسندن پاشالغی رأینده بولندی آنجق مسئلەنك اساسی بو وجهله قرارلشدیرلمش ایسەده عالی پاشانك دخی انضمام رأی وموافقتی اهم اولدیغندن طرف شاهانەدن برچوق تلطیفات سنیه ومصر والیسی جانبندن بالدفعات اعطا اولنان قپو بولداشجه معاونت نقدیەلر ایله اول آهوی وحشی‌یه دخی استیناس کلدی ومؤخرا مصر مسئلەسی معرض اجرایه

کتورلدی و بر طاقم حوادث شارحلری بونك دها ایچ یوزینه کیروب دیدیلرکه گویا فؤاد پاشانك بوتدبیردن مقصدی بالکلیه استقلال ایله صدارتی قاپمق دکلدر بلکه پدری عزت ملانك خاقان جنت مکان حضرتلرینك امریله تسمیم واعدام اولندیغی اعتقادنده بولنەرق خاندان سلطنت سنیه‌دن اخذ انتقام داعیه‌سی اوته‌دنبری منوی ضمیری اولمغله برتقریب ایله تخت سلطنتی اله کچورمك ایستدی کندیسی فن طبابت بیلدیکندن زعم ایدرکه ذات شاهانه دموی المزاج اولمغله مفاجاةً وفاتی محتملدر برکره قاعدهٔ وراثت تحویل اولنسه عزالدین افندی صبی ایکن اجلاس ایدیلور وبلوغنه قدر ادارهٔ امور ایچون بروصی‌یه احتیاج کورینور کندی ظنجه بومقامه کندندن مناسبی بولنه‌میه‌جغندن وصایت زمینی ایله زمام اداره قبضهٔ استقلالنه کچر بعده برصره‌سنی بولوب مشارالیهی آره‌دن قالدرمق ایله بلارقیب تخت عثمانی کندینه نصیب اولور وبونکله پدرینك انتقامی آلنور خلیاسنده‌در .

بوسوزلر خلق بیننده تکونی معتاد اولان آراجیف قبیلندن اولمغله تمامیله اعتماده شایان اوله‌مز فقط استعفا مسئله‌سنك منوال مشروح اوزره وقوعه کلدیکی ومصر وراثتنك تغیری کیفیتی عالی وفؤاد پاشالرك همت مخصوصه .

لریله اجرا اولندیغی وفؤاد پاشا ایکنجی صدارتی کمال استقلال وفوق العاده بر اقبال ایله امرار ایتدیکی فعلاً ثابتدر شمدی مسئله‌یی خلاصه ایده‌لم بوبابده بنده‌لرینك معلومات ومطالعاتمك فذلکه‌سی برنجیسی ، دولت علیه‌نك دوچار اولدیغی مخاطرات داخلیه وخارجیه میدانده ایکن بویله بر کورینور قضایه چارپلمق هیچ بر عقلك کاری او . لمدیغندن وجود مسئله‌یه اساساً اینانیله‌مز .

ایکنجیسی ، ذات حضرت ملوکانه‌نك اوائل جلوسلرنده قطعا بویله بر تصور ونیتلری یوغیدی والبته ینه یوقدر .

اوچنجیسی ، ذات مسئله‌نك عقلاً ونقلاً وشرعاً اجراسی محالدر .

دردنجیسی ، تبدل مشیختك سببی بوقضیه دکلدر .

بشنجیسی ، بونك شیوعی عالی وفؤاد پاشالرك محافظهٔ اقبال ایچون قوللاندقلری براوسته‌لقدر بوقسه عدم امکانی ادراك ایتمیه‌جك درجه ایکیسیده احمق دکلدر .

ایشته مخلص بی ریالرینك بیلدیکم بوقدردر تفصیل ایله تعجیز ایتدم عفوینی ورده مباحث مسروده‌نك ایچنده بعض احوال مخصوصه بولندیغندن اشبو عریضه‌لرمك صورت محرمیتده طوتلمسنی رجا ایدرم .

فی ۲۰ محرم سنه ۱۲۸۵ ضیا

قيأتی ٤٠ پاره‌در

Ziya Paşa, 'Abdülhamid
Veraset-i saltanat-i
seniye